

Digital ulikhet opprettholdes av uferdig digital grunnmur

Sosioøkonomisk bakgrunn og manglende tilgang til raskt internett 2023

Enhet for Strategisk Analyse

Mai 2024

Sak: 2404790

Sosioøkonomisk bakgrunn som lavere utdanning og lavere inntekt er indirekte årsaker til manglende tilgang til raskt internett også i Norge. Ulikheten er spesielt uheldig siden tilgang til raskt internett er en grunnforutsetning for andre aspekt av digital deltagelse. Digital ulikhet opprettholdes av en uferdig digital grunnmur.

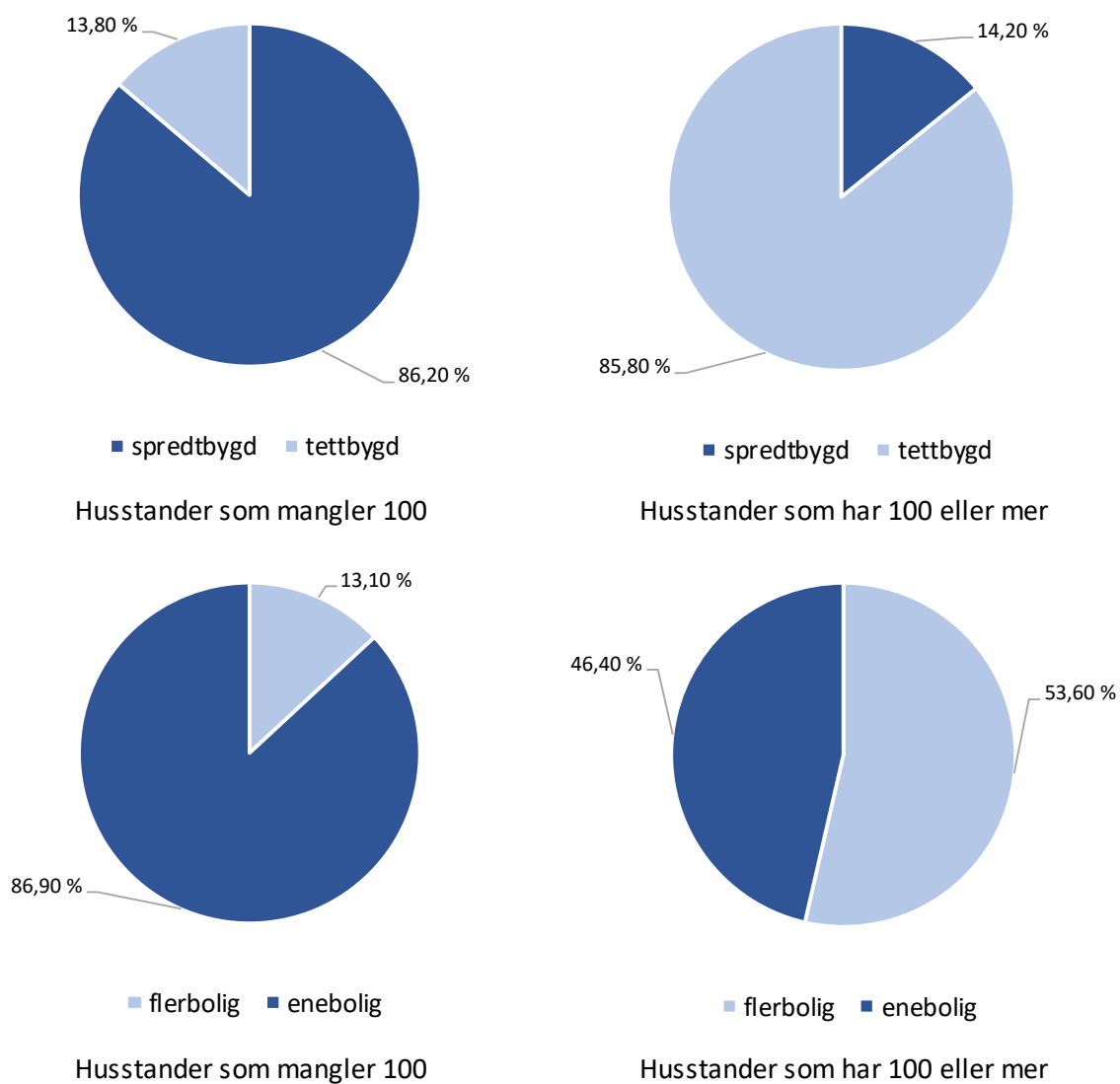
I denne analyseartikkelen undersøkes om sosioøkonomiske forhold kan forklare hvorfor en del husholdninger i Norge fortsatt mangler raskt internett, d.v.s. fast bredbånd med minst 100 Mbit/s nedlastningshastighet. Nasjonalt er det fortsatt 3,4 prosent av husstandene som mangler denne tilgangen. De aller fleste av husstandene som mangler tilgang til raskt internett befinner seg i spredtbygde strøk (17,8 prosent mangler i spredtbygde områder og 0,6 prosent mangler i tettbygde områder).

Vi vet at sosioøkonomiske forhold forklarer utenforskap generelt, herunder digital deltakelse. Nkom sitt samfunnsoppdrag er å forvalte den digitale grunnmuren. Hvordan sosioøkonomiske forhold påvirker nettilgang, er derfor særskilt interessant å undersøke.

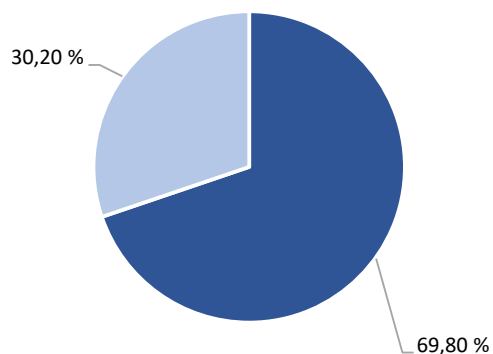
Resultatene viser at det på nasjonalt nivå er visse sosioøkonomiske forskjeller mellom husstander som har, og husstander som mangler, tilgang til raskt internett i Norge. De viktigste forklaringsfaktorene for at man mangler raskt internett er at man bor spredtbygde og i enebolig (Figur 1). Av sosioøkonomiske variabler betyr lavere utdanning mest (Figur 2). Det er prosentvis flere med lavere utdanning blant husholdninger som mangler 100 enn blant de som har 100. Andelen husholdninger med inntekt under 550 000 er også større blant de som mangler 100 enn blant de som *har* 100. Videre er andelen husholdninger i eid bolig, *uten* innvanderbakgrunn, uten sysselsetting og med kun personer over 67 år, større blant de som mangler 100 enn blant de som har 100 (Figur 3).

Figurene under viser de 3,4 % husstander som mangler 100 til venstre, og de 96,6 % som *har* 100 til høyre. Figur 1 viser at en stor andel av husstandene som mangler 100 befinner seg i spredtbygde områder (mørk blå i diagram øverst til venstre), en langt større andel enn husstandene som *har* 100 (øverst til høyre). Blant de som mangler 100 bor også flesteparten i enebolig (nederst til venstre), mens fordelingen enebolig/flerbolig er litt likere blant de som *har* 100 (nederst til høyre).

Figur 1. Bosetting og boligtype fordelt på husstander som har, og husstander som mangler, tilgang til raskt internett

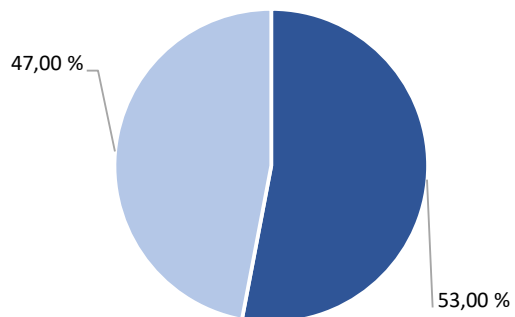

Figur 2, Utdanning og inntekt fordelt på husstander som har, og husstander som mangler, tilgang til raskt internett

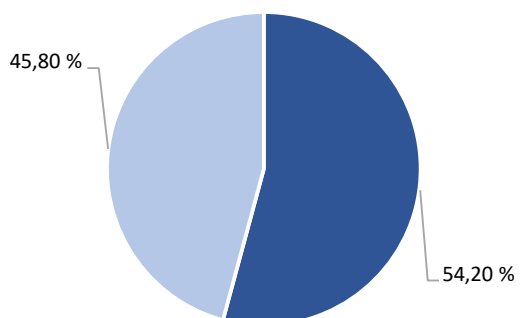
■ utd t.o.m. VGS
■ univ/høgskoleutd

Husstander som mangler 100

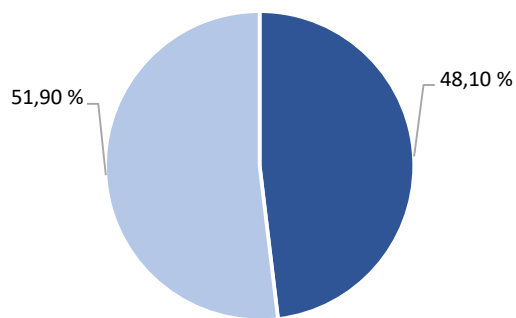
■ utd t.o.m. VGS
■ univ/høgskoleutd

Husstander som har 100 eller mer

■ inntekt < 550 000
■ inntekt > 550 000

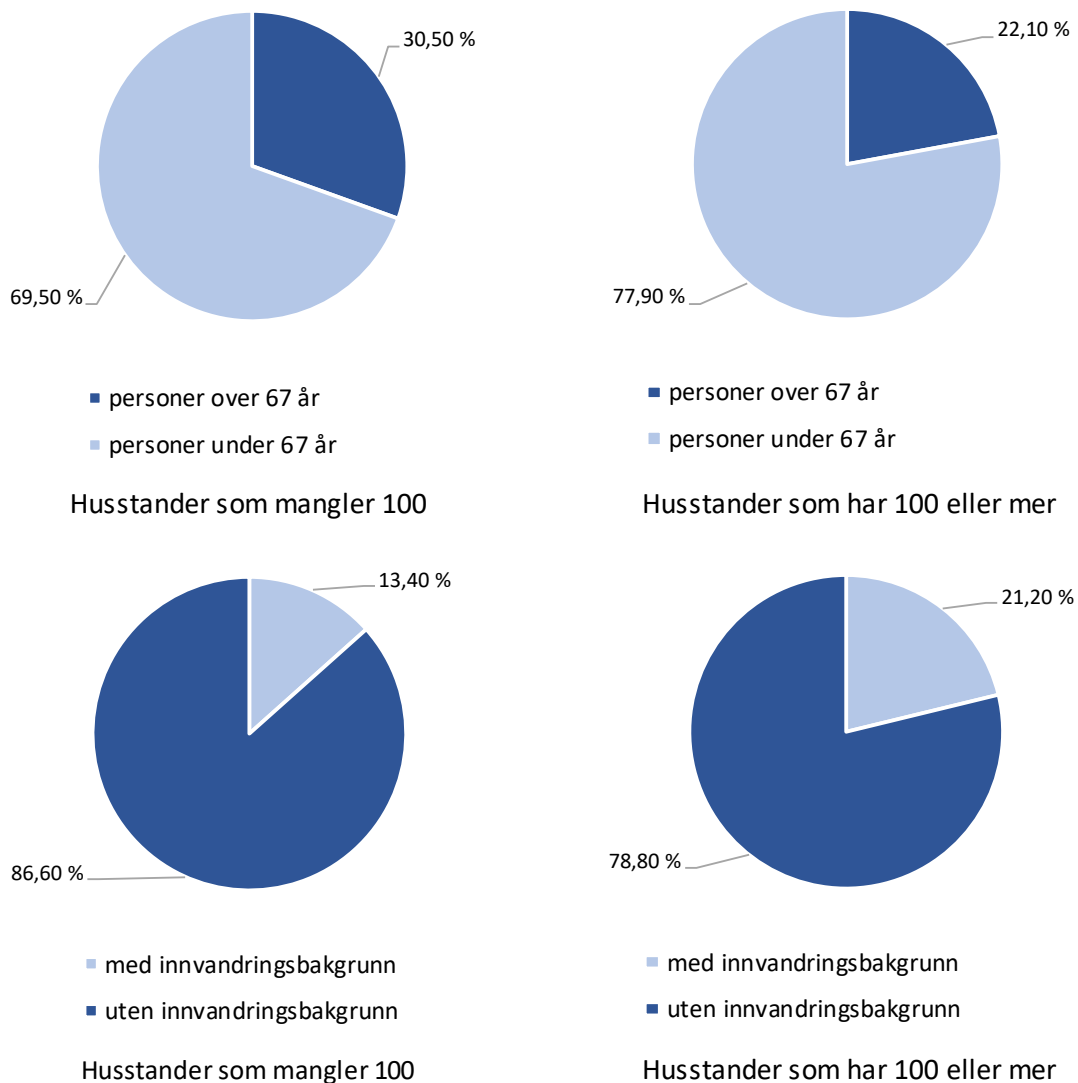
Husstander som mangler 100

■ inntekt < 550 000
■ inntekt > 550 000

Husstander som har 100 eller mer

Figur 3, Alder og innvandringsbakgrunn fordelt på husstander som har, og husstander som mangler, tilgang til raskt internett

Mindre effekt av sosioøkonomisk bakgrunn i Norge enn i andre vestlige land

Sosioøkonomisk bakgrunn ser ikke ut til å ha den samme betydningen i Norge som i andre vestlige land. For eksempel så har inntekt alene liten betydning for tilgang til raskt internett. I Norge finner vi også at innvandringsbakgrunn ikke har sammenheng med manglende tilgang til raskt internett. En årsak kan være likere sosiale forhold i Norge, generelt sett. En annen mulig årsak er vellykkede tiltak rettet mot innvandringsgrupper. Man antar at manglende digital deltagelse først og fremst handler om manglende behov, manglende kjennskap, og manglende kunnskap til å nyttiggjøre seg mulig bredbåndstilgang, i tillegg til manglende mulighet. Dette underbygges av at manglende tilgang er mest fremtredende i husholdninger med eldre personer med lavere utdanning, uten hjemmeboende barn, i spredtbygde strøk.

Sosioøkonomisk bakgrunn har en indirekte effekt på manglende digital inkludering

Manglende tilgang til raskt internett er i mange tilfeller ikke selvvalgt og sammenheng mellom sosioøkonomisk bakgrunn og tilgang til raskt internett er ikke åpenbar.

Norge har imidlertid en særlig utfordring knyttet til spredtbygd bosetting, og sosioøkonomisk bakgrunn i kombinasjon med spredtbygd bosetting, har betydning for digital deltagelse i Norge, samlet sett. Forklaringen er delvis at det i utgangspunktet er en sammenheng mellom spredtbygd bosetting, lavere utdanning, lavere inntekt, og høyere alder, blant annet. Sammenhengen kan antageligvis også forklares på samme måte som ulikheter ellers i samfunnet; Lavere utdanning, for eksempel, fører til større sannsynlighet for å mangle tilgang til raskt internett og mindre grad av digital deltagelse, som igjen påvirker sosioøkonomisk bakgrunn.

Infrastruktur er i stor grad et samfunnsanliggende og raskt internett bør være like tilgjengelig for alle. Ulikheten vi ser er spesielt uheldig siden tilgang til raskt internett er en grunnforutsetning for andre aspekt av digital deltagelse som kompetanseutvikling, sikker bruk etc. Digital ulikhet har også sammenheng med sosial ulikhet ellers i samfunnet, slik at manglende tilgang til raskt internett indirekte bidrar til å opprettholde sosiale ulikheter. Det er, med andre ord, svært viktig å påse at de utsatte gruppene har tilgang til raskt internett.

Bildet på sosioøkonomisk bakgrunn, tilgang til raskt internett, og digital deltagelse er sammensatt, og å finne de riktige tiltak for å øke tilgang og digital deltagelse, er utfordrende. Tilgang til raskt internett til alle er ikke alene tilstrekkelig for å oppnå digital inkludering, men det er et avgjørende element for digital deltagelse i Norge.